

2026-01-20

Yttrande över promemorian: Justerad beräkning av administration i kostnadsutjämningen för kommuner

Finansdepartementet Fi2025/02010

Vi välkomnar att promemorian fortsatt erkänner de särskilda administrativa kostnader som uppstår i små och glesbefolkade kommuner. Det är avgörande att utjämningsystemet beaktar dessa strukturella utmaningar för att säkerställa likvärdig service till medborgarna.

Förslaget om invånardistansgräns är positivt, då det bättre speglar geografiska förhållanden. Vi ser detta som ett steg mot en mer rättvis modell.

Att höja den nedre gränsen för folkmängd från 8 000 till 10 000 invånare är rimligt. Vi vill dock understryka vikten av att modellen inte enbart baseras på invånarantal, utan även tar hänsyn till faktorer som avstånd, tillgänglighet och personalresurser. Justeringen till 2022 års prisnivå är nödvändig, men vi föreslår att modellen innehåller en mekanism för årlig indexering för att undvika framtida eftersläpningar.

Vi saknar dock i förslaget en lägstanivå vilket innebär fortsatt sårbarhet. Eftersom administrativa kostnader i Region 10-kommunerna till stor del är fasta och inte minskar vid befolkningsminskning, riskerar ersättningen att sjunka i snabbare takt än kostnaderna vid fortsatt befolkningsnedgång och kan så med påverka kommunernas förmåga att upprätthålla basfunktioner, särskilt vid ytterligare demografiska förändringar. Vi anser därför att beräkningsmodellen bör kompletteras med en lägstanivå för ersättning av administrativa kostnader, eftersom dessa kostnader är till stora delar fasta och inte minskar i takt med befolkningsminskning. En sådan lägstanivå skulle säkerställa att kommuner med vikande befolkning kan upprätthålla sitt lagstadgade uppdrag.

Vi stödjer ambitionen att förenkla modellen, men vill betona att förenkling inte får ske på bekostnad av träffsäkerhet. En alltför förenklad modell riskerar att missa viktiga lokala variationer.

Slutligen noterar vi dock att utifrån riksrevisionens granskning 2019:29 så fortsätter Vilhelmina kommun, liksom många norrlandskommuner att defakto vara underfinansierade sett till utjämningsystemets uttalade syfte. Detta trots denna föreslagna revidering.

Andreas Eliasson
Kommunstyrelsens ordförande